

Petr Macháček

Husice liščí (*Tadorna tadorna*)

Husice liščí na břehu letněného Prostředního rybníka v roce 2011 (foto Petr Macháček)

U rybníků či jen na loužích v polích se stále častěji můžeme setkat s nápadně vybarvenou husicí liščí. Blízce příbuzná kachnám a husám je větší než kachna divoká. Má nápadné vybarvení, tělo je bílé s černou a rezavou kresbou, hlava a krk jsou černé, zobák červený.

Má dva hlavní typy rozšíření: stepní ve východní Evropě a Střední Asii, přímořské v Evropě, především severozápadní (Hudec a kol. 1994). V posledních desetiletích počty husic rostou a s tím souvisí i jejich šíření do nových oblastí, tedy i k nám. Dříve u nás bývala husice zastížena výjimečně, dnes zde pravidelně hnízdí. Dle způsobu hnízdění dostala i české jméno – hnízdo totiž zakládá zpravidla v zemní noře, často právě v liščí.

Dle Štastného a kol. (2006) se jediným trvalým hnízdištěm stala od roku 1996 odkalovací nádrž u Mydlovar na Českobudějovicku. Dále uvádí, že husice liščí je novým hnízdičem v avifauně ČR, počet hnízdičích párů v letech 2001 až 2003 však nebyl větší než jeden až dva.

První hnízdění na Moravě bylo zaznamenáno u Hrušovan nad Jevišovkou v roce 2006 (Škorpíková 2006). V tomto příspěvku Škorpíková uvádí i počátky hnízdění v sousedních zemích, tedy na Slovensku, v Maďarsku a Rakousku.

V dalších letech husic přibývalo, v roce 2007 již hnízdily na Znojemsku tři páry (Klejdus, Škorpíková 2008). Obsadily však i další lokality na okrese Břeclav a Hodonín, celkem byla na jižní Moravě v roce 2007 prokázána čtyři zahnízdění a jedno další hnízdění bylo možné, v roce 2008 zahnízdilo osm párů (Škorpíková et al. 2009).

Pravidelně od roku 1973 sleduji ptáky Lednických rybníků (viz i Macháček 2009). Zvyšující se výskyt husic liščích a počátek jejich hnízdění na této lokalitě mám tedy dobře podchycený. Množství dalších pozorování nejen z Lednických rybníků je na stránkách <http://birds.cz/avif/>.

V letech 1973 až 2006 jsem uskutečnil na Lednických rybnících 848 celkových kontrol. Husice liščí jsem pozoroval při 55 z nich, celkem jsem zaznamenal 140 jedinců. V mnoha letech jsem nezaznamenal vůbec žádnou – např. v letech 1999 až 2003. Dala by se tedy charakterizovat jako vzácný zatoulanec. Od roku 2007 se zde však již vyskytovala

Rodina husic na rybníčku mezi Nesytem a Hlohoveckým rybníkem (foto Petr Macháček)

pravidelně. Ze 136 kontrol do 8. 7. 2011 jsem při 72 zaznamenal 416 jedinců, přičemž do tohoto počtu nebyla zahrnována mláďata.

Vůbec poprvé v historii na Lednických rybnících husice liščí zahnízdily v roce 2008. Rodinu s jedenácti malými mláďaty jsem poprvé zaznamenal na Nesytu 14. května. Tato rodina vzápětí přešla na částečně letněný Hlohovecký rybník, kde jsem ji pozoroval 23. května. Při další kontrole Hlohoveckého rybníka 6. června jsem zde pozoroval současně tři rodiny, při dalších kontrolách však vždy pouze dvě rodiny. Druhá měla dvanáct mláďat a zřejmě všechna mláďata z obou rodin se zde dožila vzletnosti. Ještě 30. července jsem zde pozoroval dvanáct velkých mláďat, v průběhu srpna již pouze jedno.

V roce 2009 se zdržovalo až devět husic na zaplaveném poli u Nesytu, žádnou rodinu jsem však nezaznamenal.

Dne 26. května 2010 jsem zaznamenal rodinu s deseti malými mláďaty na Hlohoveckém rybníku. Ta se zřejmě přesunula na Nesyt, neboť na Hlohoveckém rybníku jsem ji při dalších kontrolách již nepozoroval. Zato na Nesytu jsem 23. června viděl dvě rodiny. Zde se však vzletnosti dožila jen část mláďat.

V roce 2011 se zpočátku husice (celkem až čtrnáct jedinců) zdržovaly na Nesytu, Hlohoveckém a Prostředním rybníku, později se všechny soustředily na částečně letněný Prostřední rybník. Dne 20. května jsem zde zaznamenal první rodinu s jedenácti mláďaty. Druhá rodina s šesti malými mláďaty byla na Hlohoveckém rybníku 27. května. Při další kontrole 10. června byly obě rodiny na Prostředním rybníku a pravděpodobně se zde všechna mláďata dočkala vzletnosti. Osud třetí rodiny byl nejasný. Zastihl jsem ji dne 14. června na rybníčcích mezi Nesytem a Hlohoveckým rybníkem. Následující den byla již na Prostředním rybníku, kde jsem současně pozoroval tři rodiny. Při kontrole 17. června jsem na rybníku našel mrtvého samce husice, novou rodinu s osmi malými mláďaty jsem zde již nezaznamenal, stejně jako při všech dalších kontrolách. Je to obdoba s rokem 2008, kdy také třetí rodina z Hlohoveckého rybníka vzápětí zmizela.

Husice hnízdiště během července opouštějí, jednotlivě zde zůstávají pouze vzrostlá mláďata, která se zpravidla během srpna také vytratí. Brzy na jaře se však vybarvené husice liščí na rybních objeví znovu.

Samec husice střežící mláďata (foto Petr Macháček)

Literatura

- HUDEC, K. a kol. 1994: Fauna ČR a SR. Svazek XXVII, díl 1: Ptáci, Praha.
- KLEJDUS, J. – ŠKORPÍKOVÁ, V. 2008: Hnízdění husic liščíh (*Tadorna tadorna*) na Znojemsku v roce 2007. *Crex. Zpravodaj Jihomoravské pobočky ČSO*, č. 28, s. 115–119.
- MACHÁČEK, P. 2009: Ptáci Lednických rybníků, Mikulov.
- ŠKORPÍKOVÁ, V. 2006: První prokázané hnízdění husice liščí (*Tadorna tadorna*) na Moravě. *Crex. Zpravodaj Jihomoravské pobočky ČSO*, č. 26, s. 13–16.
- ŠKORPÍKOVÁ, V. – ZANÁT, J. – MACHÁČEK, P. – DOLEŽAL, R. – KLEJDUS, J. 2009: Hnízdění husice liščí (*Tadorna tadorna*) na jižní Moravě v roce 2007 a 2008. *Crex. Zpravodaj Jihomoravské pobočky ČSO*, č. 29, s. 60–69.
- ŠŤASTNÝ, K. – BEJČEK, V. – HUDEC, K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003, Praha.

Petr Macháček

Common Shelduck (*Tadorna tadorna*)

The article deals with the Common Shelduck (*Tadorna tadorna*) at the Lednické rybníky site in connection to current spreading of the species through Europe, the first nesting in south Moravia. It describes nesting at Lednické rybníky in the years 2008–2011.